

Arazinin kısa bir müddet zarfında umumî tahririn icrası ile yeni kıymetler üzerinden vergi alınmasının temini için tecrübeler icrası hakkında 1/502 numaralı kanun lâiyhası ve Maliye, Adliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Sayı: 6/2078

16 - V - 1929

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Arazinin kısa bir müddet zarfında umumî tahririn icrasile yeni kıymetler üzerinden vergi alınmasının temini için tecrübeler icrası hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 13/5/1929 tarihli içtimamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

Memleketimizde şimdiye kadar arazi ve arsalar vergisine ait mustakil bir kanun tanzim kılınmamıştır. Filhal cıbayet edilmekte olan arazi ve arsalar vergisi muhtelif tarihlerde vazedilen muhtelif ve müteferrik ahkâma istinat eylemektedir. Arazi ve arsalar vergisinin bidayeti vazından bu güne kadar geçirdiği safahatı tetkik etmek bu ciheti bize vazihan anlatmaktadır.

Yeniden bir tahriri umumî icrasile tahrir kaidesince vergi cıbayeti tekarrür ettiği tarih 1275 senesidir. Tahrire 1275 tarihinde başlandığı halde elan ikmal edilmemiştir. İlk tahrirden sonra ekseri yerlerde ikinci tahrir yapılmamış ve bir kısım mahallerde ise mükerreren tahrir icra kılınmış olduğundan tahrir kıymetleri arasında bu itibarla ittirat-sızlıklar mevcut olduğu kadar tahrirden sonra gerek bazı avariz ve tahavvülât ve gerek alım ve satım ve teminat irası gibi sebeplerle kıymetleri tezayüt eden arazi bulunduğu gibi, Hükümet tarafından peşin para lie veya bedeli taksitle verilmek suretile satılan ve binnetice kıymetleri pek fazla yükselmış bulunan arazide mühim bir yekûn teşkil eylemekte-

dir. Bu esbaba binaen arazi vergisine matrah teşkil eden arazi kıymetleri sabit bir esas itibar edilme-yip muamelâtı muhtelif neticesi olarak kıymetler tezayüt ettikçe yeni kıymetler tahrir kıymetleri yerine kaim olarak vergi, bu müteza-yit kıymetlere göre tahakkuk ettirilmekte bulunduğundan arazinin bu nevi muamelât dolayısıyla iktisap ettiği kıymetler noktasından da mühim nisbetsizlikler irae ettiği nazarı dikkati celbeylemektedir.

331 senesinden sonraki rayiçler üzerinden tahrir edilen arazi kıymetleriyle 331 senesinde mukayyet arazi kıymetleri arasında tahminatın vakı olduğu tarihlerdeki rayiçler arasındaki mühim nisbetsizliklerin izalesi için aşarın ilgası üzerine mer'iyete giren 17 şubat 1341 tarihli ve 552 numaralı kanunla öşre tabi arazi vergi nisbetlerinin binde altıdan sekiz misli tezyit ile binde kırk sekize çıkarılmış ve bu suretle arazisi bu günkü rayiçler üzerinden yeniden tahrir edilen mahallerdeki arazi ile eski tahrirler üzerinden vergi alınan yerlerdeki arazinin vergileri arasında

nisbetsizliğin bir dereceye kadar tahfifi cihetine gidilmiştir. Ancak bu tarz ile eskiden tahrir gören yerler ile yeni tahrirler üzerinden vergi alınan mahaller arasında tam bir teadülün temin edildiği kabul olunamayacağı gibi bu tezayüde 1331 senesinde mukayyet kıymetler esas ittihaz edilmiş olup halbuki mezkûr tarihte mukayyet kıymetlerin kâffesi her mahalde aynı senede yapılan tahrirlere istinat etmeyip 1275 tarihinden itibaren müteakip senelerde yapılan tahrirlere müstenit bulunduğu ve burada bir kısım arazinin de umumî tahrirden sonra ferağ ve teminat iraesî ve avariz ve tahavvülât gibi esbap tesirile kıymetleri tadilâta uğramış olduğu nazarı dikkate alınacak olursa vergi nisbetinin seyyanen sekiz misli tezyidi şeklinin mevcut nisbetsizlikleri tam manasile izaleye kâfi gelmediği neticesi ve binaaleyh 1331 senesindeki mukayyet kıymetleri üzerinden vergi alınan mahallerdeki nisbetsizliğin devam etmekte bulunduğu kabul zarureti karşısında kalınmak tabiidir. her gün vekâletimizce bütçenin müsaadesi derecesinde her sene konulan tahsisattan 1341 tarihinden beri arazinin yeniden tahririne devam olunmakta ve her tarafta yeni rayiçlere göre tespit edilecek kıymetler üzerinden vergi alınmasına müteveccih mesai sarfolunmakta isede en basit bir usulde de olsa arazinin tahrir ve mesaha ve kıymetlerinin tahmini muamelâtı pek uzun ve külfetli bir iş olduğundan memleketimiz dahilindeki umum arazinin yeniden tahririnin nihayete erdirilmiş olduğunu görmek için daha pek uzun seneler beklemek icap ettiğini kabul etmek lâzım gelmektedir.

Bu esbap ve mülâhazatlara mebnî memleketimizde arazinin en seri bir surette tahrir ve vergilerine matrah teşkil edecek olan kıymetlerin takdiri için bir usul taharrisi zmnında icra kılınan tetkikat neticesinde bazı mütemeddin memleketlerde cari olduğu veçhile her mahalde arazinin tip üzerine tasnif ve her tip için bir vahidi kıyasi kıymeti kabule bu kıymetin mümâsilleri için esas ittihazi suretinde bir tahrir usulünün kabûlü halinde hemen iki üç sene gibi az bir zamanda umum arazimizin yeniden tahrir ve kıymetlerinin takdirine imkân hasıl olacağı düşünülmüş ve fakat bu usulün tatbikatta ümit edilen neticeyi vereceği anlaşılabilir şimdilik bunun tecrübe suretinde tatbiki ihtiyata muvafık görülmüş olduğundan ona göre ihzar olunan (kanun projesi) takdir kılınmıştır.

Lâyihanın tanzim ve teklifi 1341 senesinden itibaren arazinin yeniden umumî tahriri icra ve yeni rayiçlere göre kıymetleri takdir edilmiş mahallerde kısa bir zamanda bir tahrir usulünün taharri ve tatbiki için tecrübeler icrasını istihdaf ettiğinden yapılacak tecrübenin mezkûr seneden itibaren tahriri icra edilmemiş mahallerde icra edileceği lâyihanın birinci maddesinde tasrih olunmuştur.

Tecrübenin yapılacağı yerlerde arazinin nevelerine göre vahidi kıyasi kıymetlerini takdir edecek komisyonların mahallinin en büyük mülkiye memurlarının riyaseti altında hazineyi temsil etmek üzere en büyük mal ve tapu memurları ile mükellefin vekilleri olarak da idare ve belediye heyetlerinden intihap olunacak birer ve ziraat odası bulunan mahallerde bunlar tarafından olmıyan yerlerde mahallî ziraat memurları tarafından intihap olunacak zürradan bir zat ki cem'an altı kişiden tereküp etmesi hazine ve mükellefin hukukunu mütevazın bir surette siyanet noktasından muvafık görülecek lâyihanın ikinci maddesi o suretle tertip edilmiştir.

Üçüncü madde her mahalde arazinin tasnifi ve derecelere tefrikile vahidi kıyasi dönüm itibarile ikinci maddede münderiç komisyonlar tarafından kıymetlerinin ne suretle tayin ve takdir edileceğine dairdir. Vahidi kıyasi kıymetlerinin takdirinde ve arazinin tasnifinde her köy bir cüz'ü tam itibarile ve dönüm vahidi kıyasi kıymetlerinin tayin ve takdiri noktasından arazinin ziraate salih olup olmadığma ve üzerinden meyveli, meyvesiz ağaçlar mevcut olduğuna ve ziraat edilmeyen arazinin bir kısmının meselâ meraların tabii olarak kendilerinden istifade olunmasına mukabil taşlık ve çalılık veya bataklık olmak sebebiyle istifade kabil olmıyanları da bulunduğuna göre bunların her birerlerinin ayrı birer tip itibar edilerek tefriki ve üzerine bina inşa edilmek üzere bulunan iratsız arsaların da ayrı bir sınıf olarak iraesî ile her mahalde muhtelif tipler için vahidi kıyasi kıymetlerinin ayrı ayrı tayin ve tesbiti münasip görülmüştür. Aynı zamanda bir sınıfa dahil olan meselâ ziraate salih bulunan arazinin cümlesi gerek kuvveti inbatıyesi ve gerek mevkii ve sair evsafı itibarile bir kıymette olmayıp kıymetleri tefavüt edeceğinden bu cihet te nazarı dikkate alınarak ve derecelerin daha fazla çoğaltılması da tatbikatı güçleştireceği düşünülerek her sınıf için eyi, orta ve aşağı olmak üzere üç derece itibarile va-

hidi kıyasî kıymetlerinin tayini muvafık görüldüğünden madde bu işaret dairesinde tanzim edilmiştir. Arazinin sınıflara ayrılmasında ve kıymetlerinin takdirinde köyler cüz'ü tam itibar olunmuş ise de bazı köylerin vüs'ati sebeble muhtelif semt ve mntakalarındaki arazi kıymetlerinde mühim tefavüt mevcut olması da varit görülerek bu gibi ahvalde cüz'ü tamların icabına göre mntakalara tefriki için komisyonlara salâhiyet itası bittensip lâyihamın dördüncü maddesi tertip edilmiştir.

Beşinci madde — Komisyonlar tarafından tanzim olunacak (kıymet miyasy) cetvellerinin vergi idarelerine tebliğine ve bu cetveller münderecatına itiraza salâhiyettar olanlarla itiraz müddetlerine ait ahkâmı muhtevi bulunmaktadır. Cetveller de her şahsa ait araziye kıymet konulmayıp her kafile dahilindeki arazinin sınıf ve derecelerine göre beher dönümün kıymetleri takdir ve tespit olduğuna ve bu kıymetler emsâl ittihaz edildiğine göre yapılan takdirata tekrar mükellefler için bir itiraz ve tetkik talebi hakkı kabulüne lüzum görülmemiştir. Aneak beher dönüme takdir edilen vahidi kıyasi kıymetlerini muhtevi cetveller münderecatını tetkika tabi bulundurulmaktan büsbütün azade tutmak ta her hangi bir vukuuna karşı muvafık görülmediğinden cüz'ü tam itibarile ahali namma köy ihtiyar heyetlerine ve hazine namma da mal memurlarına bir itiraz hakkı itası cetvellerin vergi idarelerine ve köy ihtiyar heyetlerine tebliği tarihinden itibaren on beş gün bir itiraz müddeti kabulü ve vaki olacak itirazatın Maliye Vekâletinde müteşekkil emvali gayri menkule temyiz komisyonunda tetkiki tensip edilmiştir.

Yukarıki maddelerde yazılı komisyonlar tarafından arazinin sınıf ve derecelerine göre vahidi kıyasi kıymetlerinin tayininden sonra bumiktarlar üzerinden kıymetlerinin tespit ve vergilerinin tahakkuk ettirilmesi için köylerde mevcut bilûmum arazinin tahrir ve kaydi lâzım geleceği malûmdur. Arazinin mükellefiyet noktasından icap eden mesaha ve hudut ve sınıflarının kayıt ve tespiti keyfiyetlerinin sahiplerinin de mes'uliyeti altında olmak üzere ihtiyar heyetlerine tevdi ve mükelleflerin vergilerinin tediyesi ile mükellef buldukları arazi için lâzım gelen tahsisatı kendilerine söyletmek ve imzalarile de tevsik eylemek şeklinin kabulile bir nevi beyanname usulünün tatbiki muvafık görülerek altıncı madde o suretle tertip edilmiştir.

Bazı köyler dahilinde bazı arazinin ve bilhassa vasi çiftlikler olupta bunların ayrı ayrı kısım ve

derecelere tefriki lâzım geldiği takdirde her kısmının ayrı ayrı tahrir ve tesbiti ve bu hususta ihtiyar heyetlerine lâzım gelen müzaharetin ifası muvafık görülerek maddeye icap eden kuyut ilâve olunmuştur.

Yedinci maddede; ihtiyar heyetlerince arazinin sınıf ve derecelerini mübeyyin olmak üzere üçüncü maddede münderic tarifât dairesinde tanzim edilecek defterler münderecatının sıhhatlerinin tevsiki ve mübayenet zuhurunda tadilatın sureti icrası ve evvelce tahrir harici kalmış arazi vergileri hakkında olunacak muamele tayin edilmiştir.

Tahrir ve tespit sırasında zuhur edecek mektumat için geçmiş senelerdeki vergilerin aranılmaması esas itibarile muvafık görüldüğünde maddeye bu hususta da lâzım gelen kayitler ilâve edilmiştir.

Memleketimizde arazi tahririne 1275 tarihinde başlanıldığı halde bazı menatıkta henüz tahrir görmiyen yerler olduğu gibi tahrir kayitleri muhtarik bulunmasından dolayı tahrir görmemiş bir vaziyete girmiş aksam da mevcut bulduğundan buralarda icra kılınacak tecrübeler için ayrı ahkâm vaz'ı icap ettiğinden sekizinci madde ilâve edilmiştir.

Dokuzuncu madde — Vahidi kıyasî kıymetlerinin tespitinde ve cüzü tamlardaki arazinin sınıf ve derecelerinin tayinininden sonra kıymetleri sureti hesap ve tayinine dairdir.

Onuncu madde — Dokuzuncu madde mucibince kıymetlerin tayininden sonra eshabınca malûm olması için sureti tebliğlerin ve bu tebligat üzerine mal memurları ile mükelleflerin vaki olacak itirazlarının tetkik mercilerine dairdir.

Arazinin nevi ve derece ve mesahaları esasen mükelleflerin imzaları tahtında verecekleri malûmata müsteniden tayin ve tespit edilmiş olduğuna nazaran bunların tekrar ayrı ayrı mükelleflere tebliği külfetli ve zait bir muamele görüldüğünden tebligatın cetveller tetkiki suretile ilânen icrası sureti terviç ve tercih edilmiştir. Ancak sahiplerinden tahriri icra kılınan köyde ikamet etmeyenlerin bu ilândan haberdar olabilmelerinin temini için cetvellerde isimleri hizalarına işaret edilmek suretile bunlara ait tebligatın ihtiyar heyetlerine icrası münasip görülmüş ve maddeye buna ait kuyut vazolunduğu gibi vahidi kıyasi kıymetlerinin esasen umumî bir surette tespit ve tekarrür ettirilmekte olduğu ve mal memurlarınca yapılan muamele her parça

araziye sınıf ve derecelerine ve miktarı mesahala-
rına göre vahidi kıyası kıymetleri üzerinden umumî
kıymeti tayin eylemekten ibaret bulunduğu cihetle
artık kıymet cihetinden itiraza mahal olmayacağı-
ndan itirazların yalnız arazinin cinsine ve dere-
cesine hasredilmiş ve bu itirazların mercii tetkiki
olmak üzere arazi sınıf ve dereceleri hakkında
esasen malûmat istihsal eylemiş bulunan yukarıda
yazılı takdiri kıymet komisyonlarının kabulü
müvafık görülmüştür. Tetkik komisyonlarınca
ittihaz olunan mukarreratın üçüncü dereceye tem-
yizen tetkiki için Maliye Vekâletince müteşkil
merkez komisyonuna müracaat hakkının kabulü
münasip görülerek on birinci maddé ana göre tan-
zım ve mezkûr maddé temyiz tetkikatının verginin
tahsisini tehir etmemesi esasını temin edecek kayıt
ilâve edilmiştir. On ikinci maddede, verginin nisbeti
âlelûmum arazide tevhit ve kûsurat kanunundaki
nisbet aynen ipka edilerek binde on olarak irac
olunmuşumdur.

On üçüncü madde; Yukarıdaki maddeler mucibi-
nce takarrür edecek kıymetlerin itibar senesine
ve on dördüncü madde dahi zaman zaman umumî
tadilât icrası için Maliye Vekâletine salâhiyet
itasma mütedairdir.

Arazi için ihtiyar heyetleri tarafından tanzim

edilecek defterlerin miadında verilmesi ve defter-
lerin münderecatının sıhhatini temin ve teyit için
ihtiyar heyetleriyle uhdelerindeki araziye defterlere
kaydettirmeye mecbur bulunan arazi sahiplerinin
yanlış malûmat vermek suretile vergiden kurtul-
malarına mani olmak üzere fiil ve hareketlerinin
derecesine göre teyit arzusuna ve defterlerin sıh-
hatli olarak tanzim ve mal memuruna tevdi ede-
cek ihtiyar heyetleriyle mektumatı ihbar edecekler
bu hizmetleri mukabili olarak kayıt ve ihbar ede-
cekler vergiler nisbetinde ikramiye verilmesi bit-
tensip buna müteallik ahkâmı muhtevi olmak
üzere 15, 16, 17, 18 ve 19 uncu maddeler tanzim
olunmuştur.

İhtiyar heyetleri tarafından tanzim edilecek
defterler münderecatının sıhhatini tahkik için ma-
liye müfettişlerinden istifade ile beraber ayrıca
kontrol memurlarının istihdamına lüzum görüle-
rek yirminci madde tertip edilmiştir.

Yirmi birinci madde — Yukarıdaki maddelerde
yazılı komisyonlar âzasile lüzum görülecek kâtip
ve mesahalara verilecek ücretlere dairdir.

Bu kanunun tatbikatı için bir talimatnamenin
tanzim ve Heyeti Vekilece tasdikından sonra tat-
biki muvafık görülerek yirmi üçüncü madde ter-
tip edilmiştir.

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye Encümeni
Karar No: 46

3 - VI - 1929

Yüksek Reisliğe

Arazi vergisi matrahlarının tayinine dair Maliye Vekâletince tanzim olunup Başvekâleti Celi-
lenin 16 - V - 1929 tarihli ve 6/2078 numaralı tezkeresile havale buyrulan kanun lâyihası encümeni-
mizce de okundu. Varidat Umum Müdürü Muavini Nazif Beyden izahat alındı.

Vergi alınmak için arazinin tahrir ve kıymetlerinin tahminile bu kıymetlerin vergilere matrah
ittihazi esası kabul edilerek 1275 tarihinden itibaren arazinin tahririne başlanılmıştır. O tarihten
beri tahrire devam bulunduğu halde tahriri yapılan yerler azdır: Aynı zamanda tahrir yapılan yerlerde
beş senede bir kere umumî tadilât icrası 302 tarihli emlak vergisi nizamnamesinde yazılı olduğu
halde tahrir edilmiş yerlerin bir çoklarında tadilât dahi ıera edilmemiştir. Bu sebeplerle mem-
leketimizde arazi vergisi her mahalde aynı zamanda tesbit edilen kıymetlere dağıl, 1275 tarihin-
den beri geçen muhtelif senelerde yapılan tahrir ve tadiller neticesinde takdir olunan kıymetlere
nisbet edilmektedir. Bundan başka her mahalde tahrirden sonra ferağ, teminat irasî ve diğer ta-
havyülât sebeplerile bir kısım arazinin kıymetleri tadil olduğundan bu ahval her mahalde tahrir
tarihlerinin muhtelif bulunmasının vücuda getirdiği nisbetsizliklere aynı yerdeki arazi kıymetleri
arasında da ehemmiyetli farkların inzımmına sebep olmuştur. 1341 senesinde aşarın ilgası üze-
rine bunun bütçede bıraktığı boşluğu doldurmak ve altm rayicine göre konulmuş olan kıymetler
bu günkü rayiçlere yaklaştırılmak için 17 şubat 1340 tarhli ve numaralı kanun ile binde

altı olan arazi vergisi nisbeti sekiz mîsle iblâğ olunmuştur. Nisbetlerde yapılan bu tezyidin varidat noktasından faide verdiği kabul edilse bile kıymetler arasında nisbetsizlikleri kaldırmağa kâfi gelmeyeceği, bilâkis bir tezyit ile nisbetsizlikler artacağı tabiidir. Binaenaleyh mevcut nisbetsizliklerin izalesi için müracaat olunacak tek tedbir yeniden arazinin tahriri ve bu günkü rayiçlere göre kıymetlerinin tahminî olduğunda şüphe yoktur.

Maliye Vekâletince bu cihet nazarı dikkate alınarak 1341 tarihinden beri her sene bütçeye bu iş için konulan tahsisatın müsaadesi nisbetinde arazinin tahririne devam olunmaktadır. Fakat mevcut ahkâma göre arazinin tahriri için her parçasının ayrı ayrı mesaha ve kıymetlerinin takdiri lâzım geldiğinden bu usul dairesinde memleketimizdeki umum arazinin tahriri çok senelere muhtağ bulunduğunu şimdiye kadar yapılan tecrübeler göstermektedir.

Bu mülâhazalara binaen Maliye Vekâletince bir kaç sene içinde umum arazinin tahririni ve kıymetlerinin takdirini temin edecek bir usul aranılarak bu lâyihamın tanzim olunduğu, teklif edilen usulün ümit olunan neticeyi verip vermeyeceği öğrenilmek üzere bunun bidayeten bir tecrübe mahiyetinde tatbiki muvafık görüldüğü anlaşılmıştır.

Lâyhada tahrir için vazedilen esaslar;

A - Her köy bir cüz'ü tam itibarile arazisinin sınıflara tefriki ve her sınıf için üç derece üzerinden vahidi kıyasi dönüm itibarile bir mikyaskıymeti takdiri,

B - Cüz'ü tamlar dahilindeki arazi mütesarrıflarının sahip oldukları arazinin sınıf ve derecesile dönüm ve mikyas kıymetlerini ihtiyar heyetleri nezdindeki cetvellere yazdırıp imza ettirmek suretile bir nevi beyanname usulünün kabulü,

C - Her köy dahilindeki arazinin kayıt ve tahririnde muhtar ve ihtiyar heyetlerinin mes'uliyete teşriki,

D - Hazine hukukunun korunması için tahrir işinin ehemmiyetli surette Maliye Vekâletince kontrole tabi tutulması,

Suretlerinde hülâsa edilebilir. Lâyhada Maliye Vekâletile mükelleflerin hukuku korunmak için tesbit edilen kıymetlere gerek mal memurlarının ve gerek mükelleflerin itiraz hakkı da tanınmıştır.

Mesaha usulile şimdiye kadar yapılmakta olan tahrirlerin bir çok mahalde şikâyetlere meydan verdiği ve usul ile devam edildiği takdirde bir tarafta tahrir dolayısıyla çok ağır vergiler alınması diğer tarafta ise vergi tesiri nisbeten çok zayıf kalması gibi bir vaziyete uzun zaman için cevaz ve irlmiş olacağı nazarı dikkate alınarak lâyihamın esas itibarile kabulü münasip görülmüştür.

Birinci madde ibarece bazı tadilât ile kabul olunmuştur.

İkinci maddede münderiç komisyonları terkip şekli muvafık görülmüştür. Ancak lâyihamın üçüncü maddesinde arazinin sınıflara tefrikinden sonra her sınıf için üç derece üzerinden mikyas kıymeti takdiri bilâhare mükelleflerin ve ihtiyar heyetlerinin araziden bir çoklarını aşağı derecede göstermelerine yol açarak hazine hukukunun muhafazasını güçleştireceği Encümenimizce nazarı dikkate alınmış, köylerin arazi kıymetleri arasında nispet ve tevafüt gözetilerek mntakalara tefriki ve bu mntakalarda mevcut araziden her sınıf için bir derecelik mikyas kıymeti tesbiti muvafık görülmüş ve köylerin bu suretle mntakalara tefriki keyfiyeti yerinde tetkikat ile olabileceği göz önüne alınarak bu işin bidayeten köy ihtiyar heyetleriyle maliyece müntehap bir memur tarafından yapıldıktan sonra mezkûr komisyonların tetkikına tabi tutulması şekli muvafık görüldüğünden mezkûr madde bu esaslar dairesinde tadilât ile Encümenimizce 8 inci madde olarak kabul olunmuştur.

Lâyihamın 3 üncü maddesinin havi olduğu hükümler iki maddeye ayrılmış ve bazı tadilât da yapılarak lâyihamızda 2 ve 3 üncü maddeler olmak üzere kabul edilmiştir.

Böylece köylerin mntakalara ve her mntakadaki arazini sınıflara tefrikile mikyas kıymetin tespiti yukarıda arz olunduğu veçhile ilk defa köy ihtiyar heyetleriyle mal memurundan mürekkep bir heyete tevdi muvafık görüldüğünden Encümenimizce dördüncü madde ilâve olunmuştur.

Bunların ihzar edecekleri cetvellerin mal memuruna tevdi ve münderecatın halk tarafından bilinmesi için bir suretinin de münasip mahallere yapıştırılması ve bu cetveller münderecatında

mükellefler tarafından bir yanlışlık görülürse tetkik komisyonlarınca buna ait itirazların da nazarı dikkate alınması keyfiyetleri muamelenin selâmeti noktasından faydeli görülerek beş ve altıncı maddeler Encümenimizce ilâve olunmuştur.

Hiç bir köye rabitası olmayan bazı mükellefler de mevcut olduğundan bunların tahrir noktasından münasebetine göre komşu köylerden birine ilhakı münasip görülerek yedinci madde ilâve edilmiştir.

Tetkik komisyonlarının ahali vekillerinden en aşağı ikisinin huzur ile ve ekseriyetle karar ittihaz edebilmesi tahrir işinin selâmeti için muvafık görülerek lâyihaya 9 uncu madde ilâve olunmuştur.

Lâyiha'nın beşinci maddesi lâyihamızda onuncu ve on birinci maddeleri olarak ikiye ayrılıp bazı tadilat ile kabul olunmuş ve bunlara müteferri olmak üzere on ikinci madde konulmuştur.

Lâyiha'nın altıncı maddesinin anlaşılmasında kolaylık olacak surette tertibi değiştirilerek muhtevî olduğu hükümler ayrılmış ve talimata dereci mümkün olan bazı fıkraları da tayyedilerek lâyihamızda on üç ve on dördüncü maddeler halinde kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın 7, 8, 9 uncu maddeleri lâyihamızda 15, 16, 17, 18 ve 19 uncu madde olarak bazı tadilat ile kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın onuncu maddesinde tebligatın mükelleflere cetveller taliki ve ilânı suretile muvafık görülmeyip diğer vergi kanunlarında münderic usul dairesinde tebligatın ihbarname ile ıera edildiğinden encümenimizce 19 ve 20 ve 22 inci maddeler tespit olunmuştur.

Mükellefler itirazlarında lüzumlu lüzumsuz mahallen tetkik ve mesaha talebinde bulunarak füzulî masrafa meydan vermemelerini temin için Encümenimizce lâyiha bir hüküm ilâvesine lüzum görülerek 21 inci madde vücede getirilmiştir.

Lâyiha'nın 11 inci maddesi Encümenimizce 23 üncü madde olarak kabul ve vergi nisbetine dair olan lâyiha'nın 12 inci maddesi esasen mevcut olan bir hükmü ihtiva etmek ve bu lâyihada yeri bulunmamak itibarile tayyedilmiştir.

Arazilerini cetvellere kaydettirmek mecburiyetini tahmil eden 15 inci maddeye mükellefler için müracaat müddeti konulmasına lüzum görülerek ana göre tadil ile 26 ncı madde olarak kabulü kararlaştırılmıştır.

17 inci madde ihtiyar heyetleri lehine bazı tadilat ile ve havi olduğu hükümler ikiye ayrılarak Encümenimizce 28 ve 29 uncu madde olmak üzere kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın 18 inci maddesine gelince arazi sahipleri mütesarrif oldukları arazi miktarlarını ve cins ve sınıflarını bile bilirdilerse de dönüm mikyası her yerde muhtelif manada anlaşılmasından dolayı dönümü eksik göstermeleri mutlaka kaste hamlolunamayacağından dönüm noksanları için mükelleflere ceza tatbikinde eksikliğin yüzde on kararını hariç bırakmak Encümenimizce adalete muvafık görülerek ana göre tadilat ıerasile mezkûr madde Encümenimizce 30,31 numaralar ile tespit edilmiştir.

Tahakkuk ve kontrol memurlarının ve müfettişlerin muttali olacakları hataları tashih hususundaki salâhiyetleri esas itibarile kabul olunmakla beraber hataların tashihlerinde de ilk tahakkuk-taki usul ve merasime riayet olunması muvafık görülerek yirminci madde ona göre tadil ve 33 üncü madde olarak tesbit edilmiştir.

Lâyiha'nın diğer maddeleri cüz'î bazı tadiller ve ilâvelerle kabul edilmiştir.

Reis namına	M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
Remzi	Remzi	Refik	Sami	Emin	Rasih	Şevket	A. Hilmi

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
Karar No. 48
Esas No. 1/502

27/4/1930

Yüksek Reisliğe

Arazinin kısa bir müddette umumî tahriri yapılarak yeni kıymetler üzerinden vergi alınmasını temin için tecrübeler icrası hakkında Maliye Vekâleti tarafından hazırlanan kanun lâyihasının Bütçe Encümeninde tetkiki sırasında cezaî hükümleri hakkında mütalea beyanı zımında mezkûr encümence ittihaz edilen kararlar Encümenimize tevdi edilmiş olan lâyihanın bütün maddelerinin tetkiki tensip edilmekle Bütçe Encümeni tarafından yapılan tadilât esas ittihaz kılmamak üzere Maliye Vekili Saracoğlu Şükrü Beyefendi ve müdirandan Nazif Bey huzur ile tetkik ve müzakere olundu :

Bu lâyihanın tanzimine saik olan esbap ve mütaleat hakkında esbabı mucibe lâyihasile Vekil Bey tarafından verilen izahate göre 1275 tarihinde memleketimizde başlıyan tahrir işlerinin elân ikmal edilmemiş olması ve bazı yerlerde de mükerrer tahrirler ve bir kısım yerlerin intikal ve ferağ ve terhin gibi muamele yapılması sebebiyle kıymetlerinin tezyit edilmesinden hiç tahrir görmiyen veya çok zaman evvel yapılmış tahrirde o günkü rayiç üzerinden mevzu kıymetini halâ muhafaza eden ve nihayet bazıların da bu günküyüksek kıymette bulunmasından aynı mahalde nisbet kabul etmiyecek derecede tefavüt görülmekte ve bu yüzden gereke hazine ve gerek mükelleflerin hukuku müteessir olmaktadır. İşte hiç kaydedilmeyen yerlerle ilk tahrir esnasında bu güne nisbetle cüz'î bir kıymette bulunan arazi hakkında hazinenin menfaatını ve aralarında hiç muadelet olmayarak mükellefler arasında müsavatsız temin mülâhazası ile ve şimdilik tecrübe mahiyetinde olmak üzere bir kısım vilâyetlerde tatbik edilmek ve faydası görüldüğü takdirde diğer yerlere de teşmil olunmak ve en aşağı dört muhtelif vilâyette bunlara merbut ikişer kazada tam tahrir yapılarak menfi neticeleri tesbit edilirse kanunun tatbikatından vaz geçilmek kaydı ile bu lâyihanın vücutte getirildiği anlaşılmıştır.

Lâyiha, her köy bir cüz'ü tam addetmiş ve araziyi de on bir nev'e ayırarak bunların yazılması için her köy ihtiyar heyetlerine hazinece bir memur tefrik edilerek beyanname defterlerine arazinin sahipleri ve malûm değilse şağilleri zilyet buldukları araziye yazdırmaları ve kıymet hakkında vahidi kıyasi cetvelleri yapılması ve arazisini kayıt harici bırakanlarla nevelerini yanlış veya yüzde on beşi geçen miktarda noksan yazdıranlardan verginin cezalı olarak alınması ve bu muamelelerin sür'atle yapılmasını mütezammın hükümleri ihtiva etmektedir.

Lâyihanın tasarrufla alâkadar olmayarak sırf vergi matrahlarını tesbit için tahrir yapılmasına dair olduğundan tasarruf hususunun da halli aynı ehemmiyetle düşünülecek mesailden olması noktasından bu tahrir işinin hem tasarrufu tesbit ve hem vergi matrahını tayin etmek üzere kadastro kanunu lâyihasındaki plânsız tahrir hükümleri ile birleştirilmesi muvafık olacağı hakkında dermeyan edilen mütaleat, tasarruf hususunun basit bir surette tesbiti mümkün olmayacağı ve arazi vergisinin matrahlarının tayini ve kıymetlerinde yukarıda bahsedilen tefavütsüzlüğün müstacelen izalesi lâzım geleceğine dair Maliye Vekili Beyefendinin mütaleatı varit görülerek lâyihanın esas itibarile kabulüne ekseriyetle karar verilerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Encümen, lâyihanın 8,9,12,13,14 üncü maddelerinde hukukî mana ve mefhumları itibarile daha ziyade vuzuhu temin mütaleası ile daha bazı cümlelerde tashihat yapmış ve 16,17,18, inci maddelerdeki ceza miktarlarını da tenzil eylemiştir. Kanunun neşri tarihinden mutber olacağı hakkında Hükümet teklifinde mevcut olup Bütçe Encümeni tadilâtında yazılmamış olan hükmü 23 üncü madde olarak lâyiha ile ilâve etmiştir.

Lâyihanın bu tadillerle kabulü Heyeti Umumiyenin tasvibine arz olunur.

Adliye En. Reisi M. M. Âza Âza
Manisa Bu lâyiha arazi ve arsaların tahriri ve kıymetlerinin tesbiti ile yalnız
Mustafa Fevzi arazi vergisi istifa etmek maksadını istihdaf eylemekte olup arazinin
mutasarrıfını nazarı itibare alınıyorak her ne sıfatla olursa olsun zilyetlerinin kayit için müracaatlarını kabul etmektedir. Halbuki: bir yerin vergisile mükellef olan, oranın tasarruf hakkına malik bulunan sahibidir. Yoksa herhangi fuzulî bir şahsın gasp ve tecavüz suretile zilyet bulunduğu yerden mahza vergi istifa etmek için müracaatını kabul etmek adeta haksız hareketi resmî bir muamele, zımnında teeviz etmek gibi bir telâkkiye yol açacağından doğru olamayacağı gibi vergi almak kadar memlekette tasarrufu tesbit ve tapu sicilli vücuda getirmenin lüzumu derkâr olduğundan kadaastro kanunu lâyihasının plansız tahrir faslında ahkâmile münasebettar olan bu lâyihadaki kıymet konmak muamelesinin birleştirilmesi musip olacağı mütaleasile tasarruf mesailini hariç bırakan ve netayici hakkında kat'î bir kanaate istinat edilmediği 14 üncü maddesinden anlaşılın bu lâyihanın müstakil bir kanun olarak kabulü muvafık olmayacağı reyindeyiz.

Kocaeli		Konya		Balıkesir			
<i>Selâhattin</i>		<i>T. Fikret</i>		<i>Sadık</i>			
Kâ.	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
Yozgat	Antalya	Konya	Çorum	Zonguldak	Erzincan	İzmir	Kocaeli
<i>A. Hamdi</i>	<i>Ahmet Saki</i>	<i>Refik</i>	<i>Münir</i>	<i>Nazif</i>	<i>Abdülhak</i>	<i>Enver</i>	<i>Ragıp</i>
Âza	Âza	Âza					
Kayseri	Mardin	Manisa					
<i>Reşit</i>	<i>İ. Ferit</i>	<i>Kemal</i>					

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Karar No. M. 123

Esas No. 1/502

26 - V - 1930

Yüksek Reisliğe

Arazinin kısa bir müddet zarfında umumî tahririnin icrasile yeni kıymetler üzerinden vergi alınmasının temini için tecrübeler icrasına dair olan kanun lâyihasile Maliye Encümeni mazbatasını Maliye Vekâletinden gönderilen alâkadar memur ve Tapu Müdürü Umumiyesi hazır bulunduğu halde müzakere ve tetkik edilmiş ve bu suretle tespit edilen maddeler mütalea alınmak üzere Adliye Encümenine tevdi olunmuştur.

Adliye Encümeni tarafından bütün maddeler üzerinde tetkikat yapılarak bu kerre evrak Encümenimize iade olunmakla tekrar müzakereye konulan kanun lâyihası Adliye Encümeninin cezaî hükümleri tenzil ve bazı maddeleri tavih ve şekle ait tasrihler suretindeki tadillerle kabul olunmuştur. Hükümetin esbabı mucibe lâyihasından uzun uzadıya teşrih olunduğu ve Encümenimizin varidat mazbatasında da kayit ve işaret edildiği veçhile 1275 tarihinde başlıyan tahririn halen bitirilmemiş olması ve buna mukabil bazı yerlerde muhtelif suret ve vesilelerle bir kaç defa tahrir yapılmış bulunması yüzünden aynı mahalde hatta yan yana iki arazi parçası üzerinde bile büyük farklar gösteren arazi vergisindeki ittiratsızlık ve ahenksizliği kaldırmayı istihdaf eden kanun lâyihası Encümenimizce memnuniyetle karşılanmıştır.

Filhakika bu kanunun, kıymetlerin tespitinde her parçayı ayrı ayrı tetkik etmemek itibarile varit mahzur ve noksanlarına mukabil, senelerdenberi sürünmekte bulunan ve daha senelerce sürecek

olan tahrir işlerini kısa bir zamanda bitirmek ve araznin nevi, saha ve kıymetinisahibine söylemek gibi amelî ve demokratik kıymet ve ehemmiyeti vardır. Bu itibarla Encümenimiz, bu tahrir tarzını muvafık görmüş ve kanun aşağıda izah olunan tadillerle kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci maddesindeki (1341 senesinden sonra tahrir edilmemiş olan yerlerde) kaydı, arazi vergisinde bir insicam ve ittirat temini hedefile telifi kabil görülmiyerek aynı usulün 1341 senesinden sonra tahrir görmüş yerlere de teşmilmaksadile kaldırılmış, buna mukabil şehir ve kasabalar dahilinde bulunan arsalarında bu kanunun esasları dahilinde tahrir ve kıymetlerinin takdirine hacet görülmiyerek (arsalar) tabiri çıkarılmış ve madde buna göre yeniden yazılmıştır.

Her köyarazisinin kıymetleri arasındaki fark ve nisbet gözetilerek mntakalara taksimi yolundaki Maliye Encümeninin ikinci maddesi şekli, bunların tahdit ve tefrikindeki müşkülâta binaen kabili tatbik görülmiyerek Hükümet teklifinin üçüncü maddesindeki esaslar dahilinde nevilere tefrik ve bunlar üç derece üzerinden kıymet takdiri suretinde tadil edilmiştir. Yalnız muhtelif arazi kıymetleri arasındaki fark ve nisbeti daha ziyade tayin etmek üzere nevilere artırılmış ezcümle ziraata salih arazi namı altında toplanan kısmın, taban, kırağ ve sulanan tarla olarak üçe tefriki muvafık görülmuş, sazlık ve fundalıklar ayrı bir neve ayrılmış, ham, işlenmemiş tarlaların mera sayıldığı düşünülerek bunun zikrine lüzum görülmemiştir. Yani yapılmış bağlar, meyvalıklar ve her nevi ağaçlıkların hususî kanunlarla ayrıca bir muafiyet olmadığı takdirde - hasılat verinceye kadar tarla addedilmesi kaydedilmiş, cüzütlara ait hükümler birleştirilmiş ve bu meyanda yedinci madde de kaldırılarak buraya ilâve olunmuştur.

Üçüncü madde hükmü ikinci maddeye girmiş olduğundan kaldırılmış, üçüncü ve dördüncü madde olarak tesbit edilen dördüncü ve beşincimaddelerde ibarece bazı tadillerle kabul olunmuştur.

Maliye Encümeninin kıymet vahidi kıyasi cetvellerile bunlara yapılacak itirazları tetkik edecek komisyonların teşekkülünü göstermekte olan sekizinci maddesi komisyonların tetkikatı çabuk yapmaları ve âzanın muntazaman devamlarını temin edecek bazı kayıtlar ilâve edilerek dokuzuncu madde ile birleştirilerek altıncı madde olarak tadilen kabul edilmiştir.

Lâyihanın onuncu maddesi ibarece bazı tadilât ile yedinci madde olarak kabul olunmuştur.

Mahallî komisyonlarınca tetkik edilen kıymet vahidi kıyasi cetvelleri münderecatının mezkûr komisyonlar âzası ekseriyetinin ahaliden ve zürradan mürekkep olması nazarı itibare alınarak tekrar Maliye Vekâletinde müteşekkil merkez temyiz komisyonunun tetkikatına tabi tutulmasına lüzum görülmediğinden on birinci madde ile buna müteferri ahkâmı ihtiva eden on ikinci maddenin tayrı tensip olunmuştur.

13 ve 14 üncü maddeler dahi hükümleri arasındaki münasebet nazarı dikkate alınarak ibarece bazı tadilâtla 8 inci madde olarak tesbit edilmiştir.

Beyanname defterleri münderecatının mal memurları tarafından tetkiki hazine hukukunun umhafazası noktasından lüzumlu isede tadil ve tashih salâhiyetinin bilâ kaydü şart mal memurlarına itası muvafık görülmiyerek bunu tetkik komisyonları kararına bırakılması, bu bapta mal memuruna verilen itiraz hakkınında muayyen bir müddetle takyidi ve mal memurunun itirazından mükellefler de haberdar olarak haklarını müdafaa eylemelerine imkân vermek için bazı ahkâm ilâvesi münasip görülerek lâyihanın 15 inci maddesi makamına kaim olan 9 uncu madde bu esaslara göre tanzim edilmiş ve vukubulacak itirazlar üzerine komisyona tetkikat sırasında nazarı dikkate alınması icap eden hususların maddede tasrihi muvafık görülmüştür.

Lâyihanın 15 inci maddesine 9 uncu madde olarak Encümenimize verilen şekle göre 16 ve 17 inci maddeler tayyedilmiştir.

Onuncu madde olarak tespit edilen 18 inci madde dahi 9 uncu maddede takip edilen esaslara göre defterler münderecatının vaktinde itiraz edilmiş veya itiraz edilerek komisyonlardan geçmiş olması suretlerinden birile kat'iyet kesbetmesi lâzımgeleceğinden tadilen kabul olunmuştur.

Arazi kıymetleri, münderecatı kesbi kat'iyet eden beyanname defterlerinde gösterilen saha ve dönümlere göre ve kıymet vahidi kıyasi cetvellerinde münderiç miktarlar itibarile hesap ve tayin edileceğinden tekrar mükelleflere tebligat icrasına ve itiraz hakkı verilmesine mahal kalmıyacağı

nazarı dikkate alınarak lâyihanın 19 ve 20 inci maddeleri tayyedilmiştir.

Temyiz komisyonlarına müracaat esası da Encümenimizce kaldırılmış olduğundan bununla alâkadar olan 23 üncü madde tay ve 24 üncü madde ibarece bazı tadilâtlarla lâyihada 11 inci madde olarak tespit edilmiştir.

Maliye Encümeni tadilâtının 25 inci maddesinde Maliye Vekâletince görülecek lüzum üzerine bu kanun mucibince cüz'ü tamlarda tahririn teedit olunabileceği gösterilmiş ve bu cihet hiç bir şart ve müddete takyit edilmiyerek Maliye Vekâletinin tensibine bırakılmıştır.

Halbuki iktisadî ve sair sebeplerle bazı mahallerde arazi kıymetleri tezayüt ve tenakus edebileceği cihetle buralarda hazine ve mükellefler namına yeniden tahrir talebi salâhiyetinin tanınması lâzımgeldiği gibi mükellefler için de kıymetlerin tenakusundan dolayı tadilât talebi salâhiyetinin kabulü vergi adaleti noktasından muktazi görülmüştür.

Ancak, gerek umumî surette cüzütamlar ve gerek münferit bazı arazi için olsun tahrir ve tadil taleplerinin hakikî ihtiyaçlara ve daimî sebeplere istinat ettirilmesi lüzumuna mebni bu talepler için tahrirden itibaren asgarî bir müddet tayini ve kıymetlerde vaki olacak tezayüt ve tenakuslar hakkında da kezalik asgarî bir hat tayini münasip görülerek lâyihanın 15 inci maddesi bu esaslar dahilinde tadilât ile lâyihada 13 üncü madde olarak kabul olunmuştur.

Kanun lâyihası tecrübe mahiyetinde olmak üzere Maliye Vekâletince tatbik edilerek tecrübe muvaffak olduğu ve eyi netice verdiği takdirde diğer mahallerde de tatbikına devam olunacak isede tecrübenin eyi netice vermediği takdirde kanunun tatbikından feragat keyfiyetinin bazı kuyut ve şurut dahilinde ve İera Vekilleri Heyetinin kararına tabi tutulması muvafık görüldüğünden lâyihaya bu maksadı temin için 14 üncü madde ilâve edilmiştir.

Bu lâyiha mucibince tahriri iera edilen mahallerde artık 1302 tarihli amlâk nizamnamesile ana müteferri hükümlerden tahrir ve kıymetlerin seçilmesine müteallik olanların meriyetinin devamına mahal kalmıyacağı nazarı dikkate alınarak bu hususu temin için 15 inci madde yeniden tanzim ve lâyihaya ilâve olunmuştur.

Lâyihanın 26 ncı maddesinde arazilerini byanname defterlerine kaydetmeyenler için tayin edilen bir misil ceza, arazi sahiplerinin malî vaziyetleri itibarile ağır görüldüğünden Encümenimizce yüzde elliye tenzil edilmiş iken Adliye Encümenince yüzde yirmiye indirilmiş ve Encümenimizce de mükellefler lehine olan bu tadilât kabul edilerek lâyihanın 26 ncı maddesi 16 ncı madde olarak yazılmıştır.

Arazisi hakkında hilâfı hakikat beyanatta bulunanlar veya dönümünü eksik gösterenler hakkında cezaî hükümleri ihtiva eden 30 ve 31 inci maddeler dahi Adliye Encümeninin tadili dairesinde 17 ve 18 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Lâyihanın 27 ve 28 inci maddeleri 19 ve 20 inci madde olarak ve mektunları haber vereceklere ikramiye verilmesine dair olan 32 inci maddesi de 21 inci madde olarak ibarece bazı tadilât ile kabul edilmiştir.

Mektunların meydana çıkarılmasını ve vergilerinin tahakkukunu temin edecek surette yukarıki maddelere icap eden ahkâm konulmuş olduğundan artık tahakkuk idareleri ve maliye müfettişleri ve kontrol memurlarının meydana çıkaracakları mektunları tashih için ayrıca salâhiyet verecek ahkâm vaz'ına lüzum görülmediğinden 33 üncü madde tayyedilmiştir.

34 üncü madde, ibarece tadilâtlarla 22 inci madde olarak kabul olunmuştur.

Kanunun tatbikatı için talimatname yapılmasına dair olan 35 inci madde hükmü zait görülerek tayyedilmiştir.

36 ncı maddede lâyihada 23 üncü madde ve 37 inci madde dahi 24 üncü madde olarak kabul olunmuştur. Müstaeelen müzakere olunmak üzere Umumî Heyetin tasvibine arz olunur.

B. E. Rs.	Rs. V.	M. M.	Aydın	Bordur	Erzurum	Diyaribekir	Konya
İstanbul	Bursa	Gaziantep	Mühendis	Vahit	H. Aziz	Rüştü	K. Hüsnü
Fuat	Muhlis	Remzi	Mitat				
Isparta	Maraş	Tokat	Yozgat				
Mükerrem	Behçet	A.Şevket	S. Sırrı				

Hükümetin teklifi

Arazi vergisi matrahlarının sureti tayinine dair kanun projesi

MADDE 1 — 1341 senesinden itibaren tahriri icra edilmemiş olan mahallerden münasip göreceği yerlerde arazi ve arsalar vergilerine matrah olacak kıymetlerin tayini için aşağıdaki maddelerde gösterilen şekil ve suretlerde tecrübeler icrasına Maliye Vekâleti salâhiyettardır.

MADDE 2 — Bu kanunun tatbik edileceği mahallerde en büyük mülkiye memurunun riyaseti altında en büyük mal memuru ve mahalli idare ve belediye heyetlerinden intihap olunacak birer ve ziraat odası bulunan yerlerde ziraat odalarından bulunmayan yerlerde ziraat memuru tarafından intihap olunacak zürradan bir âza ile mahal- lin en büyük tapu memurundan mürekkep olmak üzere 6 kişilik bir komisyon teşkil olunur.

MADDE 3 — Yukardaki maddede yazılı komisyonlar kaza dahilinde cüz'ü tam itibarile ara-

Maliye Encümeninin tadili

Arazi vergisi matrahlarının sureti tesbitine dair kanun projesi

MADDE 1 — 1341 senesinden sonra tahrir edilmemiş olan yerlerde bulunan arazi ve arsaların aşağıdaki maddelerde yazılı hükümler dairesinde tahriri icra ve kıymetleri takdir olunur.

MADDE 2 — Köyler tahrir için birer cüzütamdır. Her köy arazisi, kıymetler arasındaki fark ve nisbet gözetilerek icabı kadar mntakalara ve her mntaka dahilindeki arazi de aşağıda gösterilen sınıflara ayrılır.

A - Ziraat arazisi,

B - Zeytinlikler, fındıklıklar, fıstıklıklar, cevizlikler,

C - Bağlar,

D - Meyva bahçeleri,

E - Sebze bahçeleri,

F - Koru, ormanlar, palamutluk ve meyvasız dutluklar,

J - Çayırklar (sun'î ve gayri sun'î olduğuna göre)

H - Mer'alar, sazlıklar,

Z - Arsalar,

MADDE 3 — Yukarıdaki maddede gösterildiği üzere arazi ve arsalar sınıflara ayrıldıktan

Bütçe Encümeninin tadili

Arazinin tahririne mahsus kanun lâiyhası

MADDE 1 — Arazinin aşağıda yazılı hükümler dairesinde tahriri yapılır. Ve kıymetleri biçilir.

MADDE 2 — Tahrir için köyler birer cüzütamdır.

Her cüzütamda (tam için), arazi aşağıda gösterilen nevilere ayrılarak her neve yüksek, orta ve aşağı olmak üzere üç derece üzerinden dönüm başına kıymetler biçilerek bir (kıymet vehidi kıyası) cetveli yapılır.

Bir kaç cüzütamlarla rabıtası olan veya doğrudan doğruya uzak bir kazaya merbut bulunan çiftlikler ile hususî ormanlar münasebetine göre komşu köylerden birine verilir.

Aynı cüzütam içinde vaziyet ve mevki itibarile aynı nevi arazi kıymetleri arasında fevkalâde farklar bulunursa o yerler için ayrı bir (kıymet vahidi kıyası) cetveli yapılır.

Arazi nevilere kıymet vermekte günün rayicine göre alım ve satım kıymeti ile safi hasılat veya icar bedeli esas tutulur. Arazi kıymetleri safi hasılat veya icar bedelinin on mislidir.

Arazi neveleri şunlardır.

- 1 — Taban tarla
- 2 — Kıraç tarla
- 3 — Sulanan tarla
- 4 — Meyvelikler
- 5 — Bağlar
- 6 — Sebzelikler
- 7 — Kuru, orman, fidanlık ve sair ağaçlıklar
- 8 — Çayırlar
- 9 — Meralar
- 10 — Sazlık ve fundalıklar
- 11 — Ziraate elverişli olmıyan taşlık ve bataklıklar

Yeni yapılmış bağlar, meyvalıklar, her nevi ağaçlık ve saire hasılat vericinye kadar tarla addedilirler. Bu nevilere hasılat vermiye başlıyacakları müddetler Maliye ve İktisat Vekilliklerince kararlaştırılır.

MADDE 3 — Arazinin nevilere ayrılması, derecelerine göre kıymetlendirilmesi ve bu suretle

Adliye Encümeninin tadili

Arazinin tahririne mahsus kanun lâiyhası

MADDE 1 — Bütçe Encümeni aynen.

MADDE 2 — Bütçe Encümeni aynen.

MADDE 3 — Bütçe Encümeni aynen.

ziyi:

- A - Ziraate salih arazi,
- B - Zeytinlikler, fındıklıklar, fıstıklıklar ve cevizlikler,
- C - Bağlar,
- D - Meyve bahçeleri,
- H - Sebze bahçeleri,
- V - Koru ve ormanlar, meyvesiz dutluk ve palamutluk,
- Z - Çayırklar (sun'î ve gayri sun'î olduğuna göre),
- K - Mer'alar ve sazlıklar,
- T - Ziraate salih ve istifade kabil olmıyan taşlık, çalılık, bataklıklar,
- S - Arsalar,

Olmak üzere tefrik ve her sınıf için eyi, orta ve aşağı derece üzerinden ve dönüm vahidi kıyasî itibarile beher dönümü için kıymet tesbit ve birer "kıymeti mikyas,, cetveli tertip eyliyeceklerdir.

MADDE 4 — Cetveli tanzim edilerek cüz'ü tamm vüs'ati sebeble muhtelif semt ve mıntakalar-daki arazi kıymetlerinde mühim tefavüt bulunduğuna kanaat hasıl olursa cüz'ü tamları manatıka tefrik ve her mıntaka için ayrı birer kıymeti mikyas cetveli tanzim ettirmeğe hazine salâhiyettardır.

MADDE 5 — Her cüz'i tamm kıymeti mikyas cetvelini tanzim ettikçe komisyonlar derhal reis ve âzasının zatî imzalarile musaddak olarak makbuz mukabilinde mahallî vergi idaresine tevdi eyliyeceklerdir. Bu cetvellerin birer musaddak sureti de ait olduğu mahallin ihtiyar heyetine makbuz mukabilinde tevdi olunacaktır.

Komisyonlarca tayin edilecek vahidi kıyasî kıymetlerine tebliğ tarihinden itibaren beş gün zafında heyeti ihtiyariye veya malmemuru tarafından itiraz olunabilir. Bu itirazat Maliye Vekâletinde müteşekkil merkez komisyonunca tetkik ve ledelicep fesh ve teedit olunabilir.

MADDE 6 — İhtiyar heyetleri mal memurları tarafından kendilerine tevdi edilecek matbu cetvelere tevdi tarihinden itibaren nihayet iki ay zarfında daireleri dahilinde mevcut arazinin bu günkü mutasarrıf veya ziyetlerinin (verginin tediyesile mükellef olanlar) isim ve hüviyet ve ikametgâhlarını ve 3 üncü madde de gösterilen tertip dairesinde einsini ve dönümünü ve yazı ile olmak üzere derecesini ve mevki numarasını ve hududunu (şayet arazi vasi bir çiftlik olupta kıymetlerini tayin için

sonra her mıntaka içindeki her sınıf araziye dönüm ve arsalara metro itibarile kıymet takdir olunup her köy için bir mikyası kıymet cetveli yapılır.

MADDE 4 — Tasnif ve takdir muameleleri ve mikyası kıymet cetveli her köyde ihtiyar heyetlerile Maliye tarafından intihap veya tayin olunacak bir memur marifetile yapılır.

Merkez kasabalarında muhtar tarafından seçilecek üç zat ihtiyar heyetlerinin yerine kaim olur.

MADDE 5 — Bu suretle tanzim olunacak cetvellerin birer nüshaları mahallin en büyük mal memuruna verilir. Diğer nüshası da köylerde heyet odalarının kapılarına ve kasabalarda belediye dairelerinin önünde münasip bir mahalle yapıştırılır.

MADDE 6 — Bu cetvellerde mevki, sınıf ve kıymetlere alâkadarlar tarafından 15 gün zarfında itiraz edilebilir. Bu takdirde yapılan itirazların (8) inci maddede yazılı komisyonlarca cetvellerin tetkiki sırasında nazarı dikkate alınması ve verilen kararlarda bunlara dair mütalea ilâve olunması mecburidir.

[kıymet vahidi kıyasî] cetvellerinin yapılması her köyde ihtiyar meclisleri ile Maliye tarafından intihap veya tayin edilecek bir memura aittir. Kasaba ve şehirlerde muhtarlar tarafından kendi aralarından veya hariçten vukuf ehlinden seçilecek üç kişi ihtiyar meclislerinin yerine geçer. Şehirlerin büyüklüğüne göre bu heyetlerin âzasının adedi on ikiye kadar çıkarılabilir.

MADDE 4 — Bu suretle tanzim olunacak [kıymet vahidi kıyasî] cetvellerinin bir nüshası mahallin en büyük mal memuruna verilir. Bir nüshası da köylerde meclis odalarının ve kasabalarda belediye dairelerinin ve mahalle odalarının kapılarına yapıştırılır.

MADDE 5 — [Kıymet vahidi kıyasî] cetvellerinin muhteviyatına köy ve kasaba halkından herhangi bir alâkadar veya mal memuru tarafından bir ay zarfında altıncı maddede yazılı tetkik komisyonuna itiraz edilebilir.

MADDE 6 — [Kıymet vahidi kıyasî] cetveleri ile bunlara beşinci madde mucibince yapılmış olan itirazlar kaza merkezlerinde en büyük mülkiye memurunun veya göstereceği mal memurundan gayri bir vekilin riyaseti altında en büyük mal ve tapu memurlarile belediye ve ziraat odalarında müştereken, ziraat odası bulunmayan yerlerde yalnız belediye heyetlerince intihap edilecek ziraat erbabından üç zatten mürekkep altı kişilik bir komisyonda nihayet üç ay zarfında tetkik ve

MADDE 4 — Bütçe Encümeni aynen.

MADDE 5 — Bütçe Encümeni aynen.

MADDE 6 — Bütçe Encümeni aynen.

muhtelif sınıf ve derecelere ayrılmak icap ediyorsa bu suretle her kısmın ve derecenin ayrı ayrı dönümlerini) sıhatli olarak kayıt ile mükelleflere defterin buna mahsus sütununa imza ettirerek resmî ve zatî mühür ve imzaları ile de tasdik ettikten sonra mensup oldukları kazanın en büyük malmemuruna makbuz mukabilinde teslim eyleyeceklerdir.

Arazi mutasarrıflarından başka kaza dahilinde bullnanlar için vekili resimleri var ise bunlara imza ettirilir. Bu da olmadığı ve zilyedi de bulunmadığı takdirde mutasarrıfın bulunduğu mahal defterin mülâhazat sütununa şerh verilerek ihtiyar heyetleri tarafından imza olunur. Arazi vasi bir çiftlik olupta muhtelif kısımların mesahasının tayini ihtiyar heyetlerince kabil olmazsa derhal mahallin en büyük malmemurlarına tahriren keyfiyeti ihbar ile mesahasının ierasını talep edeceklerdir. Defterlerin umuru tahririyesinde malmemurları tarafından heyeti ihtiyariyeye müzaheret olunabilir.

MADDE 7 — Defterler geldikçe vergi daire-since esas ve hülâsa defterleri indelhaec tapu ve tahsilât kuyudatı ile tatbik edilerek kayde muvafık çıkmıyan arazi hakkında lüzum göreceği her türlü tahkikat ve tetkikatı iera ve mübayaenet esbabını tesbit eyledikten sonra mahallî idare heyetinin tasdikile icap eden tadilâtı ifa eyleyecektir. Şayet bu defterlerde vaktile tahrir harici kalmış ve yahut tarla iken bağ ve bahçe, kuru ve orman haline gelmiş veyahut bunlardan birisi iken tarlaya inkilâp etmiş mektumat zuhur eylerse bunların bu günkü vaziyetlerine göre yeniden kaydile iktifa edilerek mektum kaldıkları sene için ayrice vergi farkı aranılmaz.

MADDE 8 — Hiç tahrir görmemiş veyahut tahakkuk ve tahsil kayıtları tamamen zıya uğramış bulunmasından dolayı ihtiyar heyetlerinin verecekleri defterler münderecatının kuyut ile tatbiki mümkün olmıyan mahallerde ledelicap tapu kaydile tatbik ve münderecatının sıhhati tevsik olunur. Tapu kaydı de yok ise hilâfı sabit oluncaya kadar münderecatı muteber addolunur.

MADDE 7 — Hiç bir cüzütama rabıtası bulunmıyan çiftlikler münasebetine göre komşu köylerden birine ilhak olunur.

MADDE 8 — Tanzim edilen mikyası kıymet cetvelleri kaza merkezlerinde en büyük mülkiye memurunun veya tevkil edeceği diğer bir memurun riyaseti altında en büyük mal ve tapu memurları ile belediyeler ve ziraat odalarınınca müştereken ve ziraat odası bulunmıyan yerlerde yalnız belediye heyetlerince arazi sahiplerinden intihap edilecek üç zattan mürekkep altı kişilik bir komisyonda tetkik olunur.

Bu komisyonların yapacakları tetkikat neticesinde lüzum görecekları her türlü tadilâtı ieraya salâhiyetleri vardır.

intaç olunur.

Devam etmiyen müntehap âza yerine yenisi intihap olunur.

Büyük cüzütlarda bu müddet Maliye Vekâletinin muvafakatile uzatılabilir.

[Kıymet vahidi kıyasî] cetvellerinin tasdiki veya bunlara yapılmış itirazlar üzerine ret veya tadil hakkında bir karar alınması için komisyonda en aşağı ikisi ahali vekili olmak ve âzanın yarısından fazlası hazır bulunmak şarttır.

Kararlar ekseriyetle verilir ve reyler müsavi olursa reisin tarafı tercih olunur.

MADDE 7 — Komisyonda her cüzütam için tetkik ve kabul olunan [kıymet vahidi kıyasî] cetvelleri reis ve âzanın ayrı ayrı imzalarile tasdik ve makbuz mukabilinde kazanın en büyük mal memuruna tevdi olunur. Cetvellerin musaddak bir sureti de ait olduğu mahallin ihtiyar meclislerine keza makbuz mukabilinde gönderilir.

MADDE 8 — Arazinin tahririne mahsus beyanname defterleri mal daireleri tarafından ihtiyar meclislerine makbuz mukabilinde verilir. İhtiyar meclisleri alâkadarm huzurile ve vereceği malûmata istinaden bu beyanname defterlerini teslim tarihinden itibaren altı ay zarfında cüzütam dahilindeki arazinin mevki ve sıra itibarile ve müteselsel numara altında parça üzerine aşağıdaki kayıtları yaparlar,

Her parçanın :

A - Malikinin ismi, şöhret ve ikametgâhı, var ise elindeki tasarruf vesikalarının mahiyeti, tarih ve numarası ;

Eğer sahibi mahcur ise veli veya vasinin isim ve ikamet mahallî ;

MADDE 7 — Komisyonda her cüzütam için tetkik ve kabul olunan kıymet vahidi kıyasî cetvelleri reis ve âzanın ayrı ayrı imzalarile musaddak ve makbuz mukabilinde kazanın en büyük mal memuruna tevdi olunur. Cetvellerin musaddak bir sureti de ait olduğu mahallin ihtiyar meclislerine makbuz mukabilinde gönderilir.

MADDE 8 — Arazinin tahririne mahsus beyanname defterleri mal daireleri tarafından ihtiyar meclislerine makbuz mukabilinde verilir. İhtiyar meclisleri alâkadarm huzurile ve vereceği malûmata istinaden bu beyanname defterlerini teslim tarihinden itibaren altı ay zarfında cüzütam dahilindeki arazinin mevki ve sıra itibarile ve müteselsel numara altında parça üzerine aşağıdaki kayıtları yaparlar :

Her parçanın :

A : Malikinin ismi, şöhret ve ikametgâhı, varsa elindeki tasarruf vesikalarının mahiyeti, tarih ve numarası.

Eğer sahibi velâyet ve vesayet altında ise veli veya vasinin isim ve ikamet mahallî.

MADDE 9 — Defterlerin bu suretle tetkikatı bitim bulduktan sonra mal memurları her parça arazinin eînsine göre kıymet mikyas cetvelinde yazılı vahidi kıyasî kıymeti üzerinden dönümü itibarile bulunacak kıymetleri vergilere matrah itihaz edilecektir.

MADDE 9 — Yukarıda yazılı tetkik komisyonları karar verebilmesi için en aşağı ikisi ahali vekili olmak ve âzasının yarısından fazlası hazır bulunmak şarttır. Kararlar ekseriyetle verilir. Reyler müsavi olursa reisin bulunduğu taraf tercih edilir.

Tebliğat ve itirazat

MADDE 10 — Mal memurları tarafından tesbit edilecek kıymetleri havi cetveller iki nüsha

MADDE 10 — Bu komisyonlar her cüzütam için tetkik ve kabul olunan mikyası kıymet cetvel-

Maliki malûm değilse zilyedin ismi, şöhret ve ikametgâhı;

B - Hududu, dönüm miktarı;

C - [Kıymet vahidi kıyası] cetveline göre nev'i ve derecesi;

İşbu beyanname defterleri / mal sahiplerine, mümessillerine ve bunlar bulunmadıkları takdirde onlar namına ihtiyar meclisine imza ettirilir veya mühürlentirilir ve alt tarafları münderecatının sıhhatını tasdiklan, aksi takdirde mülâhazasının ilâvesile ihtiyar meclisi resmî mühür ve imzaları ile tasdik edildikten sonra cüz'ü tamın bağılı olduğu kazanın en büyük mal memuruna makbuz mukabili verilir.

MADDE 9 — Beyanname defterleri, cüz'ü tamın bağılı olduğu mal idaresince tetkik ve müraعات halinde yahut lüzum görüldüğü takdirde münderecatının sıhhati tahkik edilir.

Mal idaresine tevdi tarihinden itibaren icra edilecek tetkik ve tahkik neticesinde her hangi bir beyanname defterinde hakikate mugayir noktalar meydana çıkarsa mezkûr tarihten itibaren mal idaresi dört ay zarfında itirazını yapar. Bu bapta itiraznameler iki nüsha olarak hazırlanıp birisi yedinci maddedeki tetkik komisyonuna havale olunmak, diğeri alâkadar mükellefe tebliğ edilmek üzere mahallin en büyük mülkiye memuruna tevdi olunur.

Mükellef bu itiraznameye karşı müdafaasını tebliğ tarihinden itibaren tetkik komisyonuna bir ay zarfında vermeğe mecburdur.

Komisyon mal idaresinin itirazı ve buna varsa ise mükellefin müdafaası üzerine bir ay zarfında tetkikat ve lüzum görürse yahut mal memuru veya mükellef tarafından talep olunursa kendi âzası veya tayin edeceği bir vukuf ehli vasıtasile mahallinde tetkikat yapar.

Mükellefin itirazile komisyonca mahallinde yapılacak tahkik masrafları haksız tarafa aittir.

Beyanname defterlerine yapılmış itirazlar üzerine ret veya tadil hakkında bir karar alabilmek için komisyonda en aşağı ikisi ahali vekili olmak ve âzanın yarısından fazlası hazır bulunmak şarttır. Bu suretle alınmış kararlar mahallin en büyük mal memuruna tebliğ olunur.

MADDE 10 — Dokuzuncu madde mucibince vaktinde itiraz edilmemiş veya itiraz edilerek komis-

Maliki malûm değilse zilyedin isim, şöhret ve ikametgâhı.

B - Hududu dönüm miktarı.

C - Kıymet vahidi kıyası cetveline göre nevi ve derecesi.

İşbu beyannameler mal sahiplerine, mümessillerine ve bunlar bulunmadıkları takdirde onlar namına ihtiyar meclisine imza ettirilir. Veya mühürlentirilir. Ve alt tarafları münderecatının sıhhatini tasdiklan aksi takdirde mülâhazasının ilâvesile ihtiyar meclisi resmî mühür ve imzaları ile tasdik edildikten sonra cüzütamın merbut olduğu kazanın en büyük mal memuruna makbuz mukabili verilir.

MADDE 9 — Beyanname defterleri, cüzütamın merbut olduğu mal idaresince tahkik ve müraعات halinde yahut lüzum görüldüğü takdirde münderecatının sıhhati tetkik edilir.

Mal idaresine tevdi tarahinden itibaren icra edilecek tahkik ve tetkik neticesinde herhangi bir beyanname defterlerinde hakikate mugayir noktalar meydana çıkarsa mezkûr tarihten itibaren mal idaresi dört ay zarfında itirazını yapar. Bu bapta itiraznameler iki nüsha olarak hazırlanıp birisi yedinci maddedeki tetkik komisyonuna verilmek; diğeri alâkadar mükellefe tebliğ edilmek üzere mahallin en büyük mülkiye memuruna tevdi olunur.

Mükellef bu itiraznameye karşı müdafaasını, tebliğ tarihinden itibaren tetkik komisyonuna bir ay zarfında vermeğe mecburdur.

Komisyon mal idaresinin itirazı ve buna varsa mükellefin müdafaası bir ay zarfında tetkikat ve lüzum görürse yahut mal memuru veya mükellef tarafından talep olunursa kendi âzası veya tayin edeceği bir vukuf ehli vasıtasile mahallinde tahkikat yapar.

Mükellefin itirazile komisyonca mahallinde yapılacak tahkik masrafları haksız tarafa aittir.

Beyanname defterlerine yapılmış itirazlar üzerine ret veya tadil hakkında bir karar alabilmek için komisyonda en aşağı ikisi ahali vekili olmak ve âzanın yarısından fazlası hazır bulunmak şarttır. Bu suretle verilmiş kararlar mahallin en büyük mal memuruna tebliğ olunur.

MADDE 10 — Bütçe Encümeni aynen

olarak tanzim edilip bir nüshası köy veya mahal-
lelerin her keşçe görülecek umumî bir mahalline
talik olunur. Diğer nüshası, mükelleflerden orada
bulunmayanlar hizalarında işaret ettirildikten son-
ra heyeti ihtiyariyeye tasdik ve talik tarihi temhir
olunur. İşbu cetvellerin tarihi talikinden itibaren
mahallinde bulunanlar 15 gün, kezalik ahar ka-
zada bulunanlar bir ay zarfında arazinin cinsine
ve dahil edildiği dereceye ve dönümünün mikta-
rına itiraz edebilirler. Vergi ve tahakkuk memur-
ları da 15 gün zarfında itiraz hakkını haizdir. İti-
raz vukuunda yukarıda yazılı komisyonda keyfi-
yet ikinci derecede tetkik ve karara raptedilerek
müterizlere tebliğ olunur. Bu suretle vaki olan
tetkikat neticesinde müttehiz karar üzerine ta-
hakkuk edecek vergi tahsil olunur.

MADDE 11 — Tetkik komisyonlarınca ittihaz
olunacak mezkûr mukarrerata tebliğ tarihinden
itibaren 15 gün zarfında gerek vergi ve tahakkuk
memuru ve gerek mükellef tarafından itiraz ve
temyizen tetkiki talep edilebilir. Temyiz itiraz-
ları Maliye Vekâletinde müteşekkil temyiz komis-
yonunca tetkik ve nihaî derecede karara raptedi-
lir. Temyiz komisyonlarının mukarreratı kat'idir.
Temyizen itiraz vergilerinin tahsilini tehir etmez.

Vergilerin nisbeti

MADDE 12 — İşbu kanun mucibince tahrir e-
dilen arazinin vergi nisbeti binde ondur.

Umumî ve hususî tadilât

MADDE 13 — Yukarıda yazılı maddeler mu-
cibince tayin ve tasdik edilecek kıymetler mütea-
kip malî sene iptidasından müteberdir.

leri reis ve âzaların ayrı ayrı imzaları ile
tasdik ve makbuz mukabilinde mahallî vergi
idaresine tevdi olunur. Bu cetvellerin musad-
dak birer sureti de ait olduğu mahallin ihtiyar hey-
etine makbuz mukabilinde gönderilir.

MADDE 11 — Cetvellerde yazılı kıymetlere
tebliğ tarihinden itibaren 15 gün zarfında
malmemuru ve ihtiyar heyetleri tarafından
itiraz olunabilir. İtirazlar Maliye Vekâletinde
bulunan merkez komisyonunca tetkik edilerek
icabına göre fesh veya tasdik olunur.

MADDE 12 — Gerek müddeti zarfında itiraz
edilmemesinden ve gerek itiraz yükübulupta
merkez komisyonunca reddolunmasından dolayı
kat'iyet iktisap eden cetvellerde yazılı kıymetler
ait oldukları cüzütamlar içindeki arazinin kıymetine
mikyas ittihaz olunur.

MADDE 13 — Cüzütamlar içinde arazi ve
arsaların kayıt ve tesbitine mahsus olmak üzere
mal daireleri tarafından ihtiyar heyetlerine mak-
buz mukabilinde matbu cetveller verilir. İhti-
yar heyetleri bu cetvellere tevdi tarihinden
itibaren iki ay zarfında daireleri dahilindeki
arazi ve arsaların:

A : Mütasarrıf veya zilyetlerinin isim ve hüviyet
ve ikametgâhlarını

B : Kıymeti mikyas cetvelinde yazılı taksimat
veçhile mmtakasını,

C - Kıymeti mikyas cetvelinde yazılı tasnif
veçhile sımfı,

D - Hududunu,

H- Dönümünü,

yondan geçmiş beyanname defterlerindeki her parça arazi, (kiymet vahidi kıyası) cetveline göre dönüm itibarile kaza mal idaresince kiymetlendirilir ve bu suretle tesbit edilen kiymetler mükelleflere tahriren tebliğ olunur.

MADDE 11 — Bu suretle tesbit edilmiş kiymetler cüzütam tahririnin kat'iyet kesbettiği seneyi takip eden malî seneden itibaren arazi vergisine matrah tutulur.

MADDE 12 — İşbu tahrir üzerine meydana çıkacak kayıt harçci kalmış veya vergisi eksik verilmiş mektumlardan geçmiş seneler için vergi aranılmaz.

MADDE 13 — Bu kanun üzerine alınacak vergilerin tatbikından itibaren üç sene geçtikten sonra arazi kiymetlerinde devamlı bir sebep yüzünden en aşağı üçte bir nisbetinde bir fark hasıl olmak şartile ihtiyar meclislerinin veya kazanın en büyük mal memurunun (kaza mal idaresinin) tahriri talepleri üzerine cüzütamlarda Maliye Vekâletince bittetik tahrir icrasına veya esbabı mucibe beyanile reddine karar verilir.

Münferit parçalar üzerinde iki sene mürurunda yine aynı şartlar dahilinde mükellef veya mal memuru talep üzerine Maliye Vekâletinin mezu niyetine hacet kalmaksızın hususî tadiller yapılır. İfraz ve taksim, ferag ve intikale ait kayıt tashihleri doğrudan doğruya mal idaresince yapılır.

MADDE 11 — Bütçe Encümeni aynen

MADDE 12 — İşbu tahrir üzerine meydana her hangi bir surette mektum kalmış yerlerden geçmiş seneler için vergi aranılmaz.

MADDE 13 — Bu kanun üzerine alınacak vergilerin tatbikından itibaren üç sene geçtikten sonra arazi kiymetlerinde devamlı bir sebep yüzünden en aşağı üçte bir nisbetinde bir fark hasıl olmak şartile ihtiyar meclislerinin veya kazanın en büyük mal memurunun tahriri talepleri üzerine cüzütamlarda Maliye Vekâletince tetkik olunarak tahrir icrasına veya esbabı mucibe beyanile reddine karar verilir.

Münferit parçalar üzerinde iki sene mürurunda yine aynı şartlar dahilinde mükellef veya mal memurunun talebi üzerine Maliye Vekâletinin mezu niyetine hacet kalmaksızın hususî tadiller yapılır. İfraz ve taksim, ferag ve intikale ait kayıt tashihleri tapu idaresinin iş'arı üzerine doğrudan doğruya mal idarelerince yapılır.

MADDE 14 — İşbu kanun mucibince bir cüz'ü tamın iera edilmiş olan umumî tayini kıymeti Maliye Vekâletince görülecek lüzum üzerine yukarıdaki usul ve kavait dairesinde o cüz'ü tam için yeniden iera olunabilir.

İkramiyeler, cezalar

MADDE 15 — İşbu kanunun tatbik edildiği kaza dahilinde mukim arazi mutasarrıf veya zilyetleri arazilerinin cins ve dönümünün miktarını defterlerin tanzimi için muayyen iki ay müddet zarfında bulunduğu mahal ihtiyar heyetine müraacaatla deftere kaydettirip imza eylemeğe ve mukabilinde bir kayıt ilmühaberi almağa mecburdur. Bu mecburiyeti ifa etmiyen arazi mütesarrıf veya zilyetlerinin bir senelik vergi nisbetinde ceza almır.

MADDE 16 — Yukarıdaki maddede yazılı defterleri matluba muvafık surette tanzim edip madde mensup olduğu en büyük mal memuruna tevdi eden muhtar ve ihtiyar heyetleri âzasına kendi daireleri dahilindeki arazinin ilk sene için tahakkuk edecek vergi miktarının % 3 ü nisbetinde ikramiye verilir. Kezalik 14 üncü madde mucibince vaki olacak tebeddülâtı ihbar neticesi olarak tahakkuk edecek vergi farkının bir senelik miktarının % 5 i ikramiye olarak verilir.

MADDE 17 — Yukarıdaki maddelerde yazılı defterleri tarifatma ve hakikate muvafık surette

Doğru olarak kaydeylemeğe ve mükelleflere defterin buna mahsus sütununa imza ettirerek resmî mühür veya imzalarile tasdikten sonra mensup oldukları kazanın en büyük mal memuruna makbuz mukabilinde teslim mecburdurlar.

MADDE 14 — Arazi mutasarrıfları kaza dahilinde bulunmadığı takdirde resmî vekilleri var ise cetveller bunlara imza ettirilir. Bunlar da bulunmazsa cetvelde ismi hizasına şerh verilerek mükellef namına ihtiyar heyetlerince imza olunur.

MADDE 15 — İhtiyar heyetlerince tanzim olunan cetveller münderecatı vergi dairelerince esas ve hulâsa defterleri ve icabında tapu ve tahsilât kayıtları ile tatbik edilir. Kayde uygun çıkmıyan arazi ve arsalar hakkında lüzum göreceği her türlü tahkikat ve tetkikatı iera ve mübâyenet sebebinin tesbit eyledikten sonra lâzım gelen tadilâtı yapar.

MADDE 16 — Şayet bu cetvellerde vaktile kayıt harici kalmış veyahut tarla iken bağ ve bahçe, kuru ve orman haline gelmiş, vergi ziyamı mucip mektumlar zuhur etmişse bunların bu günkü vaziyetlerine göre yeniden kaydile iktifa edilir. Mektum kaldıkları senelerin vergisi aranılmaz.

MADDE 17 — Hiç tahrir görmemiş yahut tahakkuk ve tahsil kayıtları tamamen ziyaa uğra-

MADDE 14 — Bu kanunun umumî ve daimî olarak tatbikına ilk tecrübeye başlandığı tarihten itibaren iki sene zarfında Heyeti Vekilece karar verilir. Ve keyfiyet Maliye Vekâletince ilân olunur.

Hükûmetin kanunun tatbikatından vaz geçebilmesi için en aşağı dört muhtelif vilâyette ve bunlara bağlı ikişer kazada tam tahrir yapılmış olması ve menfi neticelerin tesbit edilmiş olması lâzımdır.

Bu takdirde işbu kanun mucibince yapılmış taharriler kararı takip eden malî seneden itibaren hükümsüz kalır. Ve badema vergiye matrah teşkil etmez.

MADDE 15 — İşbu kanunun tatbik edilmeğe başlandığı yerlerde cari bulunduğu müddetçe 24 temmuz 1302 tarihli emlak nizamnamesi ile ana müteferri hükümlerin tahrir ve kıymetleri biçilmesine müteallik olanları tatbik edilmez.

MADDE 16 — Tahririn tatbik edildiği cüzütamın mensup olduğu kaza dahilinde oturan arazi sahip veya zilyetleri veyahut kendi imza ve mühürile tevkile ettiği kimseler beyanname defterlerinin köy ihtiyar meclisine tevdi ve ilânından itibaren beş ay müddet içinde mahalli ihtiyar heyetlerine müracaatla (8) inci madde mucibince köy dahilindeki arazilerinin mevkiini, hududunu, nev'ini, derecesini ve dönümü miktarını deftere kayıt ettirip imza eylemeğe ve mukabilinde bir kayıt ilmühaberi almağa mecburdurlar. Miadında bu mecburiyeti ifa etmiyenlerin arazileri ihtiyar heyetlerince doğrudan doğruya deftere yazılır.

Bu takdirde ilk sene vergileri cezaen yüzde otuz fazlasile alınır.

MADDE 17 — Bu kanun mucibince yapılacak tahrirde sahibi tarafından kayıt harici bırakılan

MADDE 14 — Bu kanunun umumî ve daimî olarak tatbikına ilk tecrübeye başlandığı tarihten itibaren iki sene zarfında İcra Vekilleri Heyetinin ce karar verilir. Ve keyfiyet Maliye Vekâletince ilân olunur.

Hükûmetin kanunun tatbikinden vaz geçebilmesi için en aşağı dört muhtelif vilâyette ve bunlara merbut ikişer kazada tam tahrir yapılmış olması ve menfi neticelerin tesbit edilmiş olması lâzımdır.

Bu takdirde işbu kanun mucibince yapılmış tahrirler kararı takip eden malî seneden itibaren hükümsüz kalır ve badema vergiye matrah teşkil etmez.

MADDE 15 — Bütçe Encümeni aynen

MADDE 16 — Tahririn tahrir ve kıymetlerin biçilmesine müteallik olanları tatbik edildiği cüzütamın mensup olduğu kaza dahilinde oturan arazi sahip ve zilyetleri veyahut kendi imza ve mühürile tevkil ettiği kimseler beyanname defterlerinin köy ihtiyar meclisine tevdi ve ilânından itibaren beş ay müddet içinde mahalli ihtiyar heyetlerine müracaatla (8) inci madde mucibince köy dahilindeki arazilerinin mevkiini, hududunu, nevini, derecesini ve dönümü miktarını deftere kaydettirip imza eylemeğe ve mukabilinde bir kayıt ilmühaberi almağa mecburdurlar. Miadında bu mecburiyeti ifa etmiyenlerin arazileri ihtiyar heyetlerince doğrudan doğruya deftere yazılır.

Bu takdirde ilk sene vergileri cezaen yüzde yirmi fazlasile alınır.

MADDE 17 — Bu kanun mucibince yapılacak tahrirde sahibi tarafından kayıt harici bırakılan

tanzim ve mensup olduğu en büyük mal memuru-
na, tevdiinden muhtar, ihtiyar heyetleri âzası
müştereke mes'uldür. Bu vazifelerini ifa etmi-
yen muhtar ve ihtiyar heyetleri âzası aleyhinde
ihmal ve terahi cürmile müstacelen kanunî takibat
ifa edilir.

Defterlere hakikate muhalif malûmat derç ve
ita eden muhtar ve ihtiyar heyetleri haklarında
ceza kanununun 343 üncü maddesi mucibince ta-
kibat yapılacaktır.

MADDE 18 — Defterlere yanlış dercedilen ma-
lûmatı imza etmek suretile hakikat hilâfına beya-
natta bulunan arazi sahiplerinden mektum kalan
vergi mektumiyetin huzurile beraber tahakkuk
ettirilip bir misli fazlasile derhal ve def'aten istifa
edilir.

MADDE 19 — Her ne suretle olursa olsun
vergi ziyamı mucip olacak mektumatı haber ve-
renlere yukardaki maddeler mucibince cezaen alın-
acak vergi miktarının yarısı tahsilinde ikramiye
olarak ita olunur.

MADDE 20 — Maliye Vekâleti işbu kanunun
hüsnü tatbikini temin ve ihtiyar heyetlerince tan-
zım edilecek defterler münderecatının sırhâtini
tahkik ve tevsik için ayrıca tayin edeceği kontrol
memurları marifetile her türlü tetkikat ve teftişatı
icra ettirebilecektir. Maliye müfettişleri ve kon-
trol memurları varidat memurlarının haiz olduğu
itiraz hakkına malik oldukları gibi mahallen her
türlü tahkikat ve mesaha icrasına ve muttali ola-
cakları kanuna muhalif vaziyetleri idare heyetle-
rinin kararı ve vekâletin mezuniyetile tashih ettir-
meğe salâhiyettardır.

MADDE 21 — İşbu kanunun tatbik edildiği
mahallerde teşekkül edecek komisyonların reis ve
muvazzaf ve gayri muvazzaf âzasile istihdam edi-
lecek kontrol ve mesaha memurlarile kâtiplerin
ücuratıle sair masarif, Maliye Vekâletince tahrir
masarifi olarak bütçeye mevzu tahsisattan sarf ve
tesviye olunacaktır.

mış bulunmasından dolayı ihtiyar heyetlerinin ve-
receklere defterler münderecatının kuyut ile tat-
biki mümkün olmıyan yerlerde tapu kaydile tat-
bik ve münderecatının sırhâti tevsik olunur. Tapu
kaydı yok ise hilâfı sabit olunıyca kadar cetvelle-
rin münderecatı muteber tutulur.

MADDE 18 — Defterlerin tetkikatı bittikten
sonra mal memurları tarafından her parça ara-
zinin mntakasına ve sınıfına ve dönümüne göre
kıymetleri hesap ve tesbit olunur.

MADDE 19 — Bu suretle tesbit edilecek kıy-
metler mükelleflere ve bir sureti de mahallinin en
büyük mal memuruna tebliğ olunur.

MADDE 20 — Mükellefler ve mal memurları
tebliğ tarihinden itibaren 15 gün zarfında arazi-
nin dahil edildiği mntakaya ve sınıfına ve dö-
nümü miktarına itiraz edebilirler.

MADDE 21 — Mükellef itirazında mahallen
tetkik ve mesaha istediği takdirde masarif haksız
çıkan tarafa ait olmak üzere komisyonlarca kendi
âzası yeya tadil edeceği bir naip marifetile mahal-
len tahkikat ve mesaha icra olunur.

veya nevileri hilâfı tahkikat yazılmış olan arazi-
nin mektum kaldığı zamana ait vergileri veya
vergi farkları bir misil zammile defaten tahsil
olunur.

MADDE 18 — Dönümü eksik yazılmış olanlar-
dan bu noksan yüzde on beşi tecavüz ederse fazla
çıkan dönümlerin mektumiyet zamanına ait ver-
gileri bir misil fazlasile defaten tahsil olunur.

MADDE 19 — Gerek [kıymet vahidi kıyası]
cetvellerinin ve gerek beyanname defterlerinin
tanzim ve münderecatının sıhhatinin temini ile
muayyen müddet zarfında mal memuruna tevdi-
inden muhtar ve ihtiyar meclisleri müştereken
mes'uldürler.

Cetvelleri tarifatma muvafık ve hakikata
mutabık surette tanzim edip miadında köyün men-
sup olduğu kazanın en büyük mal memuruna
veren köy muhtar ve ihtiyar meclisleri âzalarına
köylerinin vüsatine ve mükelleflerin adedine göre
Maliye Vekâletince tensip edilecek miktarda
ikramiye verilir.

MADDE 20 — Cetvel veya beyanname defter-
lerine kasten hakikata muhalif malûmat derç ile
vazifesini sui istimal eden veya cetvel ve beyanna-
me defterlerini miadında tanzim etmiyen muhtar
ve ihtiyar meclisleri âzası haklarında cürümleri-
nin mahiyetlerine göre kanunî takibat yapılır.

MADDE 21 — Her ne suretle olursa olsun
mektumları tahriren haber verenlere yukarıki
maddeler mucibince cezaen alacak vergi mikta-
rının yarısı tahsilinde ikramiye olarak verilir.

veya nevileri hilâfı hakikat yazılmış olan arazinin
mektum kaldığı zamana ait vergileri veya vergi
farkları yüzde elli zammile defaten tahsil olunur.

MADDE 18 — Dönümü eksik yazılmış olanlar-
dan bu noksan yüzde on beşi tecavüz ederse fazla
çıkan dönümlerin mektumiyet zamanına ait ver-
gileri yüzde elli fazlasile defaten tahsil olunur.

MADDE 19 — Bütçe Encümeni aynen.

MADDE 20 — Bütçe Encümeni aynen.

MADDE 21 — Bütçe Encümeni aynen.

MADDE 22 — Her cüz'ü tamâm işbu kanun mucibince tayini kıymeti hitam bulunca bir mizan cetveli tanzim olunarak hazineye gönderilecektir. İşbu cetvelin hazinece tasdikından sonra yeni kıymetlerin vergiye matrah ittihazına başlanacaktır.

MADDE 23 — Maliye Vekâletince işbu kanunun suveri tatbikiyesine dair talimat tanzim ve Heyeti Vekilece tasdik edilerek tatbik edilecektir.

MADDE 24 — İşbu kanun ahkâmı Maliye Vekâletince tensip edilecek mahallerde tatbik olunmak üzere neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 25 — İşbu kanunun icrasına Maliye Vekili mezundur.

13/V/1929

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.
<i>İsmet</i>	<i>M. Esat</i>	<i>M. Abdülhalık</i>	<i>Ş. Kaya</i>
Ha. V.	Ma. V.	Mf. V.	
<i>Dr. T. Rüştü</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>Cemal Hüsnü</i>	
Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V. V.	
<i>Recep</i>	<i>M. Rahmi</i>	<i>Recep</i>	

MADDE 22 — İtirazlar 8 inci maddede yazılı tetkik komisyonunda tetkik ve karara reptedilerek mükellefe ve mal memurlarına tebliğ olunur.

MADDE 23 — Tetkik komisyonlarınca ittihaz olunacak mukarrerata tebliğ tarihinden itibaren 15 gün zarfında gerek mal memuru ve gerek mükellef tarafından itiraz ve temyiz talep olunabilir. Temyiz itirazları Maliye Vekâletinde müteşekkil temyiz komisyonunca tetkik ve nihai derecede karara raptedir. Temyiz komisyonlarının mukarreratı kat'idir. Temyiz itirazı verginin tahsilini tehir etmez.

MADDE 24 — Yukarıda yazılı maddeler mucibince tayin ve tesbit edilecek kıymetler ertesi sene iptidasından muteberdir.

MADDE 25 — Bir cüz'ü tamâm içindeki umum arazi ve arsalar şamil olmak şartile Maliye Vekâletince görülecek lüzum üzerine bu kanundaki hükümler dairesinde yeniden takdir ve tahrir yapılabilir.

MADDE 26 — Arazi ve arsaların mutasarrıf veya ziyetlerinden tatbik edildiği kaza dahilinde ikamet edenler arazilerinin mmtaka ve sınıf ve dönümünü cetvellerin ihtiyar heyetlerine tevdi ve ilân tarihinden itibaren 45 gün zarfında mahallî ihtiyar heyetlerine müracaatla kayıt ettirip imza eylemeğe ve mukabilinde bir kayıt ilmühaberi almağa mecburdurlar. Bu mecburiyeti ifa etmiyenlerin arazi ve arsaları ihtiyar heyetlerince doğrudan doğruya cetvellere yazılır. Bu takdirde ilk sene vergileri cezaen bir misil fazlasile istifa edilir.

MADDE 27 — Cetvelleri tarifata muvafık surette tanzim edip miadında mensup olduğu en büyük mal memuruna tevdi eden muhtar ve ihtiyar heyetleri âzasına kendi daireleri dahilindeki arazinin ilk senesi için tahakkuk edecek vergi miktarının yüzde üçü nisbetinde ikramiye verilir.

MADDE 28 — Cetvellerin münderacatının tahkik ve sıhhatini teminden ve bunları miadında mensup olduğu en büyük mal memuruna tevdiden muhtar ve ihtiyar heyetleri âzası müstereken mes'uldür. Bu vazifelerini ifa etmiyenler hak-

MADDE 22 — Bu kanunda yazılı komisyonların reis ve âzası ile intihap ve tayin edilecek kontrol ve mesaha memurları ve kâtiplerin ücretleri ve muhtar ve ihtiyar meclislerine verilecek ikramiyeler ve sair masarifi Maliye Vekâletince tahrir masarifi olarak her sene bütçelerine konulacak tahsisattan verilir.

MADDE 23 — İşbu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

MADDE 22 — Yukarıda yazılı komisyonların reis ve âzasile intihap ve tayin edilecek kontrol ve mesaha memurları ve kâtiplerin ücretleri ve muhtar ve ihtiyar meclislerine verilecek ikramiyeler ve sair masraflar Maliye Vekâletince tahrir masrafı olarak her sene bütçelerine konulacak tahsisattan verilir.

MADDE 23 — Bu kanun Maliye Vekâletince tensip edilecek yerlerde tatbik edilmek üzere neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 24 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur.

kımda ihmal ve terahi cürmile müstacelen takibat yapılır.

MADDE 29 — Cetvellere kasten hakikate muhalif malûmat derç ile vazifesini sui istimal eden ihtiyar heyetleri haklarında Türk ceza kanununun hükümleri tatbik olunur.

MADDE 30 — Arazisinin kıt'a ve sınıfını yazdırmıyan veya hakikat hilâfına yazdırıp imza eyliyen arazi sahiplerinden mektum kaldığı zamana ait vergi bir misil fazlasile defaten tahsil olunur.

MADDE 31 — Dönümü eksik yazılmış olanlardan bu noksan yüzde onu tecavüz ettiği takdirde mektumiyet zamanlarına ait vergi farkı cezaen bir misil fazlasile tahsil olunur.

MADDE 32 — Her ne suretle olursa olsun vergi ziyamı mucip olacak mektumları haber vârenlere yukarıki maddeler mucibince cezaen alacak vergi miktarının yarısı tahsilinde ikramiye olarak verilir.

MADDE 33 — Tahakkuk idareleri tahakkuk teftiş memurları ve maliye müfettişleri ve kontrol memurları her hangi bir zamanda gerek ihbar üzerine ve gerek yoklama ve kontrol ve sair suret ve sebeplerle vergi ziyamı mucip olacak mektumları öğrendikleri takdirde tashihine salâhiyettardırlar. Bu suretle meydana çıkarılan vergi noksanı hakkında ilk tahakkukta cari usul ve merasim aynen mer' i olur.

MADDE 44 — Bu kanunun tatbik edildiği mahallerde teşekkül edilecek komisyonların reis ve âzası ile kontrol ve mesaha memurları ve kâtiplerin ücretleri ve muhtar ve ihtiyar heyetlerine verilecek ikramiyeler ve sair masarifi Maliye Vekâletince tahrir masarifi olarak bütçeye konulan tahsisattan sarfedilir.

MADDE 35 — İşbu kanunun tatbikında Maliye Vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek bir talimatnameye göre hareket olunur.

MADDE 36 — İşbu kanun Maliye Vekâletince tecrübe mahiyetinde olarak tesbit edilecek mahallerde tatbik olunmak üzere neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 37 — İşbu kanunun icrasına Maliye Vekili memurdur.

